

Asia: VM107:00/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi valtiokonttorista annetun lain ja Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Kysymykset

Huomionne analysointi- ja raportointipalveluihin ja siinä käytettäviin tietoihin liittyen:

Yleisesti ottaen Hansel pitää yhteiskunnan avoimuuden lisäämistä ja tiedolla johtamista tärkeinä ja kannatettavina asioina. Hansel kannattaa eri palveluntarjoajien datavarastojen tuomista yhteen ja näkisi hyvänä, jos tällaista datavarastoa voisi hyödyntää myös muut palveluntarjoajat, kuten Hansel.

Huomionne Valtiokonttoria koskevaan lakiin ehdotetuista muutoksista:

Valtiokonttorille ehdotetaan oikeutta saada salassapitosäädösten estämättä tietoja muun muassa Hansel Oy:ltä.

Tietojensaantioikeus hankintatietojen ("hankintojen hallinnan") osalta on määritelty edelleen erittäin laajaksi: "Hankintojen hallinnan tietoja ovat tiedot valtionhallinnon hankinnoista, yhteishankinnoista, puitejärjestelyistä, kilpailutuksista, tilauksista ja sopimuksista." Näemme ongelmalliseksi tiedonsaantioikeuden ulottamisen sopimustietoihin, sillä sopimukset ovat asiakirjoja, jotka sisältävät mm. runsaasti liikesalaisuuksia sisältäviä liitteitä esim. laadunhallintajärjestelmät, alihankkijat sekä erilaisia turvallisuusselvityksiä. Mikäli kirjauksella tarkoitetaan sopimusasiakirjojen luovuttamista, merkitsisi tämä huomattavaa hallinnollista taakkaa Hanselille, sillä sopimukset eivät ole rakenteellisessa muodossa eivätkä siten luovutettavissa massaluovutuksin.

Hanselin näkemyksen mukaan tiedonsaantioikeuden ei tulisi ulottua lainkaan sopimusasiakirjoihin eikä sopimustoimittajien liikesalaisuuksiin. Lakimuutosten yhteydessä tulisi selvittää, että ehdotettu laki on sopusoinnussa liikesalaisuuslain (595/2018) kanssa. Hansel esittää vielä harkittavaksi onko yksityiskohtaiset sopimustiedot välttämättömiä ehdotettuja tietojenkäsittelytehtäviä varten.

Huomionne palvelukeskusta koskevaan lakiin ehdotetuista muutoksista:

Palvelukeskukselle ehdotetaan oikeutta saada salassapitosäädösten estämättä tietoja muun muassa Hansel Oy:ltä.

Tietojensaantioikeus hankintatietojen ("hankintojen hallinnan") osalta on määritelty edelleen erittäin laajaksi: "Hankintojen hallinnan tietoja ovat tiedot valtionhallinnon hankinnoista, yhteishankinnoista, puitejärjestelyistä, kilpailutuksista, tilauksista ja sopimuksista." Näemme ongelmalliseksi tiedonsaantioikeuden ulottamisen sopimustietoihin, sillä sopimukset ovat asiakirjoja, jotka sisältävät mm. runsaasti liikesalaisuuksia sisältäviä liitteitä esim. laadunhallintajärjestelmät, alihankkijat sekä erilaisia turvallisuus selvityksiä. Mikäli kirjauksella tarkoitetaan sopimusasiakirjojen luovuttamista, merkitsisi tämä huomattavaa hallinnollista taakkaa Hanselille, sillä sopimukset eivät ole rakenteellisessa muodossa eivätkä siten luovutettavissa massaluovutuksin.

Hanselin näkemyksen mukaan tiedonsaantioikeuden ei tulisi ulottua lainkaan sopimusasiakirjoihin eikä sopimustoimittajien liikesalaisuuksiin. Lakimuutosten yhteydessä tulisi selvittää, että ehdotettu laki on sopusoinnussa liikesalaisuuslain (595/2018) kanssa. Hansel esittää vielä harkittavaksi onko yksityiskohtaiset sopimustiedot välttämättömiä ehdotettuja tietojenkäsittelytehtäviä varten.

Huomionne rekisterinpitäjyydestä analysointi- ja raportointipalveluissa sekä yhteisrekisterinpitäjyydestä valtion talous- ja henkilöstöhallinnon tietojen osalta:

-

Muut huomiot:

Muita huomioitane aiheeseen liittyen:

Hanselin rooli hankintatiedon käsittelijänä

Hansel tuottaa tällä hetkellä valtiovarainministeriön toimeksiannosta valtion hankintatietoihin liittyviä analyysitehtäviä ja julkaisee niitä koskevia tietoja asiakkailleen erilaisten analyysipalvelujen kautta sekä kansalaisille tutkihankintoja.fi- ja avoindata.fi -sivustojen kautta. Hankintamenoja koskevat tiedot kootaan valtion ostolaskuaineistosta, jonka Hansel on valtiovarainministeriön määräyksellä saanut käyttöönsä. Hankintatietojen julkaiseminen ja siihen liittyvät analyysipalvelut, kuten spend-analyysit ovat osoittautuneet erittäin hyödyllisiksi palveluiksi virastojen varojen käytön seurannassa ja toimintojen kehittämisessä. Hanselin hankintadatapalveluissa julkaistavat tiedot ovat lisäksi edistäneet julkisten varojen käytön läpinäkyvyyttä sekä parantaneet Suomen asemaa kansainvälisissä hallinnon avoimuuden vertailuissa. Hansel on syyskuussa tapahtuneiden yritys- ja omistusjärjestelyjen myötä alkanut palvella myös kuntapuolta, kun valtio myi 35 prosenttia Hanselin osakkeista Suomen Kuntaliitolle. Tämän syksyn aikana myös kuntapuoli on osoittanut kiinnostusta hankintadatapalveluita kohtaan ja 28.11.2019 Helsingin kaupunki ja Vantaa ovat tulleet mukaan tutkihankintoja.fi -palveluun.

Hankintatiedon käsittely, analysointi ja johtopäätösten tekeminen edellyttää hankintoihin liittyvää substanssiosaamista, tämä osaaminen on keskitetty Hanseliin. Yhteishankintojen toteuttamisen ja kilpailutuspalvelujen tuottamisen lisäksi Hansel ylläpitää valtion kilpailutuskalenteria sekä toteuttaa hankintatoimeen liittyviä digitaalisia ratkaisuja, kuten kilpailutusjärjestelmäratkaisua sekä valtiovarainministeriön toimeksiannosta myös hankintailmoitusten julkaisuun (Hilma) liittyvää palvelu-uudistusta. Hankintatoimen sähköiset järjestelmäratkaisut tuottavat merkittävän osan hankintoihin liittyvästä tietoaineistosta. Katsomme siten, yhteiskunnan etu ja hankintatietojen avoimuuden kannalta paras ratkaisu olisi, että Hansel voisi jatkossakin tuottaa hankintoihin liittyviä analyysipalveluja ja julkaista niitä soveltuvin osin avoimesti asiakkaidensa ja kansalaisten saataville. Hankintadatan käsittelyä ja Hanselin tiedonsaantioikeutta koskeva lakiehdotus on parhaillaan vireillä eduskunnassa (HE 47/2019).

Hanselin tehtäväksi annettu ja Hanselin tiedonsaantioikeutta koskevassa lakiesityksessä ehdotettu hankintatiedon käsittely olisi käsittääksemme osittain päällekkäistä lakiluonnoksessa Palkeille ja Valtiokonttorille ehdotetun tietojen analysointipalvelujen sekä tietojensaantioikeuksien kanssa. Hallituksen esitysluonnoksessa ei kuitenkaan käsitellä sitä, mikä olisi jatkossa eri toimijoiden työnjako hankintatiedon käsittelyssä ja analysoimisessa. Pidämmekin tärkeänä, että jatkotyössä selkeytetään eri toimijoiden rooleja.

Pidämme tiedolla johtamista tärkeänä ja toivomme, että hallinnon dataa voidaan julkaista entistä laajemmin myös avoimena datana, sillä tämä lisää hallinnon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä.

Koivusaari Kirsi
Hansel Oy - Kirsi Koivusaari, talousjohtaja